

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Θέμα: Δημιουργία ηχοτοπίου

Ερώτηση-κλειδί: Πώς μπορούμε να πούμε μία ιστορία αποκλειστικά μόνο μέσα από ήχους;

Βίντεο Εργαστηρίου:

<https://www.youtube.com/watch?v=YSCYQe5eGgl&list=PLQ1tS8V1KIZHEzrXYwcP2tjeE3h4Iablf&index=4>

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές ανασυνθέτουν ένα χώρο ή μια ιστορία μέσα από τους ήχους που τη χαρακτηρίζουν. Αποδομούν τις ανθρώπινες δραστηριότητες και τον περιβάλλοντα χώρο στους ήχους που τις συνθέτουν και αναλύουν κάθε διαδικασία σε ένα σύνολο ήχων. Προτείνουν ήχους που θα δημιουργήσουν μόνοι τους ή/και που θα βρουν στο διαδίκτυο. Επιμελούνται μια συνολική “παράσταση” φροντίζοντας για την ροή, την σχετική ένταση και την αφηγηματική διάσταση. Ηχογραφούν χωρίς διακοπή, σαν μέλη μίας ορχήστρας.

Στόχοι για τους μαθητές

- Καλλιέργεια δεξιοτήτων παρατηρητικότητας, ανάλυσης, σύνθεσης και αφήγησης
- Κατανόηση της δομής περιεχομένου
- Κατανόηση βασικών χαρακτηριστικών του ήχου (ύψος, ένταση, χροιά, διάρκεια, ρυθμός, παύση)
- Έμφαση στην ακρίβεια
- Γνωριμία με την τεχνική της ηχογράφησης
- Επικοινωνιακές - οργανωτικές ικανότητες
- Μάθηση μέσω ομαδοσυνεργατικής και δημιουργικής διδακτικής μεθοδολογίας
- Καλλιέργεια κριτικής σκέψης
- Προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού

Προετοιμασία του χώρου

- Χώρος με τραπέζια εργασίας σε ομάδες των 7-10
- Διαθεσιμότητα 2ου χώρου για ηχογράφηση (Συμβουλή: προτιμήστε ήσυχη αίθουσα χωρίς ηχώ)

Προετοιμασία των υλικών

- μικρόφωνα ή άλλη ψηφιακή συσκευή που θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά ως ηχοληπτικό μέσο. Έλεγχος της απόδοσης των μικροφώνων των διαθέσιμων συσκευών.
- όλες οι συσκευές να είναι φορτισμένες και άδειες από άλλα υλικά
- ηχεία
- σύνδεση ηχείων με τις συγκεκριμένες συσκευές αναπαραγωγής ήχου
- 2 κόλλες A3 κολλημένες οριζόντια (ή 4x A4) για κάθε ομάδα για την χειροποίητη παρτιτούρα
- μαρκαδόροι χρωματιστοί
- υπολογιστές, 1 ανά 3 μαθητές με λογισμικό επεξεργασίας ήχου (ενδεικτικά, το δωρεάν λογισμικό Audacity)

Ενδεικτικές Εφαρμογές	Σκοπός	Μέσο	Σύνδεσμος
Free sound	Αναζήτηση ήχων	Κάθε online συσκευή	www.freesound.org
Soundbible	Αναζήτηση ήχων	Κάθε online συσκευή	www.soundbible.com
Audacity	Σύνθεση	Υπολογιστής	www.audacityteam.or

ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

1^ο Εργαστήριο: Γνωριμία με το μικρόφωνο (45')

1. Οι μαθητές ηχογραφούν π.χ. τα ονόματα τους και τα ακούνε. Υποδεικνύεται πώς λειτουργεί ένα μικρόφωνο κι ένα ηχείο. Στην ηχογράφιση των ονομάτων των παιδιών αξιολογείται η ένταση, καθαρότητα, σαφήνεια
2. Οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλους εμπόρων σε μια λαϊκή.
3. Αναπαραγωγή των 2 ηχογραφήσεων και σχολιασμός σε σχέση με το αποτέλεσμα: στην πρώτη περίπτωση επικρατεί χάος και αδυνατεί κανείς να διακρίνει λέξεις και φράσεις ενώ στη 2η αναδεικνύονται τόσο οι φωνές των εμπόρων όσο και η ψευδαίσθηση ότι το ηχοτοπίο αναδεικνύει μια κίνηση: υποδηλώνει έναν περαστικό που περπατά κατά μήκος μιας λαϊκής.

Συμβουλή: Συζητήστε για την απόσταση του μικροφώνου από την πηγή και τη ροή των ήχων.

Υλικά:

- μικρόφωνο
- ηχείο

2^ο Εργαστήριο: Εξερεύνηση μεθοδολογίας Ηχοτοπίου (45')

1. Πρόταση για ένα χώρο, μια δράση ή ένα υπάρχον κείμενο ως αφορμή. Προτείνετε μία ακόμη δοκιμή με θέμα το προαύλιο στο διάλειμμα ή μία μικρή αφήγηση.
2. Σε ομάδες των 8-10 γίνεται καταιγισμός ιδεών για τους ήχους που συναποτελούν το επιλεγμένο θέμα. Δημιουργία λιστών με άξονα την ελάχιστη χρήση επεξηγηματικών διαλόγων. Οι λέξεις εντάσσονται κυρίως ως ήχοι και στοιχεία ατμόσφαιρας.

Συμβουλή: Χρησιμοποιήστε ερωτήματα διερεύνησης της ηχητικής ταυτότητας του χώρου/δράσης. *Ποιοι ήχοι το χαρακτηρίζουν; Πώς εξελίσσονται μέσα στο χρόνο; Ποιο είναι το κυρίως και ποια τα επιμέρους συναισθήματα που δημιουργεί ο χώρος – ποιοι ήχοι αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της αφήγησης; Ποιοι λειτουργούν επικουρικά;*

3^ο Εργαστήριο: Σχεδιασμός ηχοτοπίου (45')

Η ομάδα σχεδιάζει μια χειροποίητη παρτιτούρα σε χαρτιά Α3 (παράδειγμα παρτιτούρας ακολουθεί στο Παράρτημα) με την ακριβή ροή και δοκιμάζει με ποιο τρόπο, πυκνότητα, ένταση και συγχρονισμό θα εξελιχθούν οι ήχοι.

Συμβουλή: Δώστε σημασία ώστε ενότητες ήχων να δημιουργούν το επιθυμητό αφηγηματικό στόχο. Εδώ αίτιο και αιτιατό, συσχετισμός πράξεων και δράσεων θα γίνουν αντιληπτά μόνο αν οι ήχοι που επιλέξουμε εκμαιεύουν την ιδέα και την “εικόνα” που επιθυμούμε να αναπαραστήσουμε με σαφήνεια.

Επιπλέον ερώτημα: *μπορεί αυτή η ηχητική αφήγηση να αναπαραστήσει μία ολοκληρωμένη ιστορία και πώς;*

Υλικά:

- 2 κόλλες Α3 κολλημένες οριζόντια (ή 4xΑ4) για κάθε ομάδα για την χειροποίητη παρτιτούρα

4^ο Εργαστήριο: Υλοποίηση στην τάξη (45')

1. Διαμοιρασμός ρόλων.
2. Δημιουργία Ηχοτοπίου
3. Πρόβα, ηχογράφηση, διορθώσεις.

Συμβουλή: Οι ήχοι πρέπει να είναι “καθαροί” για να ελέγχετε το ύψος και την ένταση. Όταν το ηχοτοπίο λαμβάνει χώρα π.χ. στη θάλασσα και ψάχνω για ήχους παιδιών δε θα βάλω σαν λέξη κλειδί “παιδιά στη θάλασσα”. Θα αναζητήσω ένα ήχο παιδιών που μιλάνε/παίζουν και θα τον συνδυάσω με τον βασικό ήχο θάλασσας/ κυμάτων που έχουμε επιλέξει ως βάση για να έχουμε καλύτερο έλεγχο σε διάρκειες και εντάσεις.

Συμβουλή: Να προσέξετε που έχει κάθε συσκευή το ηχείο της και μην διστάσετε να συνδέσετε φορητά ηχεία για να ενδυναμωθούν ήχοι που χρειάζεται. Η έρευνα για ήχους μπορεί να γίνει ως εργασία στο σπίτι.

Υλικά:

- Διάφορα καθημερινά αντικείμενα για παραγωγή ήχων
- Για την ψηφιακή εκδοχή: εφαρμογές αναζήτησης ήχων (Free sound, Soundbible)

5^ο Εργαστήριο: Υλοποίηση σε πραγματικό χώρο: Ηχο-ντοκιμαντέρ (45')

1. Επίσκεψη στο σχετικό χώρο.
2. Θέτουμε τα ερωτήματα διερεύνησης της ηχητικής ταυτότητας του χώρου: Ποιοι ήχοι το χαρακτηρίζουν; Πώς εξελίσσονται; Ποιο είναι το κυρίως και ποια τα επιμέρους συναισθήματα που δημιουργεί ο χώρος; Θα μπορούσαν αυτοί οι ήχοι να αποτελέσουν ραχοκοκαλιά μιας αφήγησης;

3. Ηχογράφηση με μικρόφωνα.

Συμβουλή: κάθε συσκευή λήψης εικόνας μπορεί να μετατραπεί σε συσκευή ηχοληψίας αν αδιαφορήσουμε για το που κοιτά ο φακός!

Υλικά:

-εργαλείο ηχογράφησης (πχ. μικρόφωνο, κάμερα)

6ο Εργαστήριο: Μοντάζ (45΄)

Μοντάζ ήχων στο λογισμικό Audacity. Το εργαστήριο μπορεί να υλοποιηθεί στην αίθουσα πληροφορικής του σχολείου.

Υλικά:

- 1 υπολογιστής ανά ομάδα
- λογισμικό Audacity

7ο Εργαστήριο: Παρουσίαση Ηχο-ντοκιμαντέρ στην τάξη και συζήτηση (45΄)

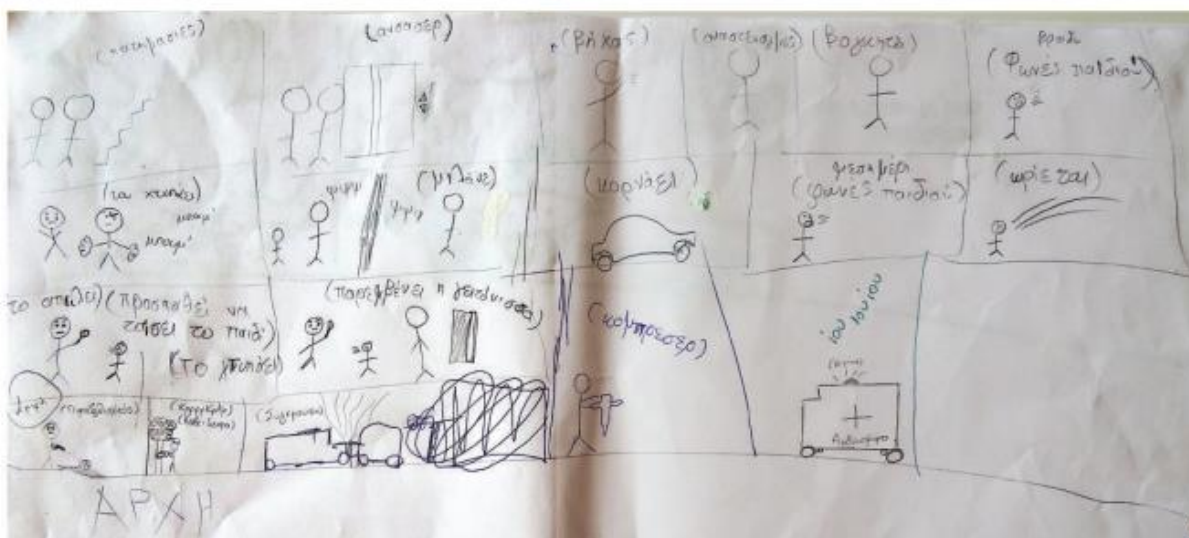
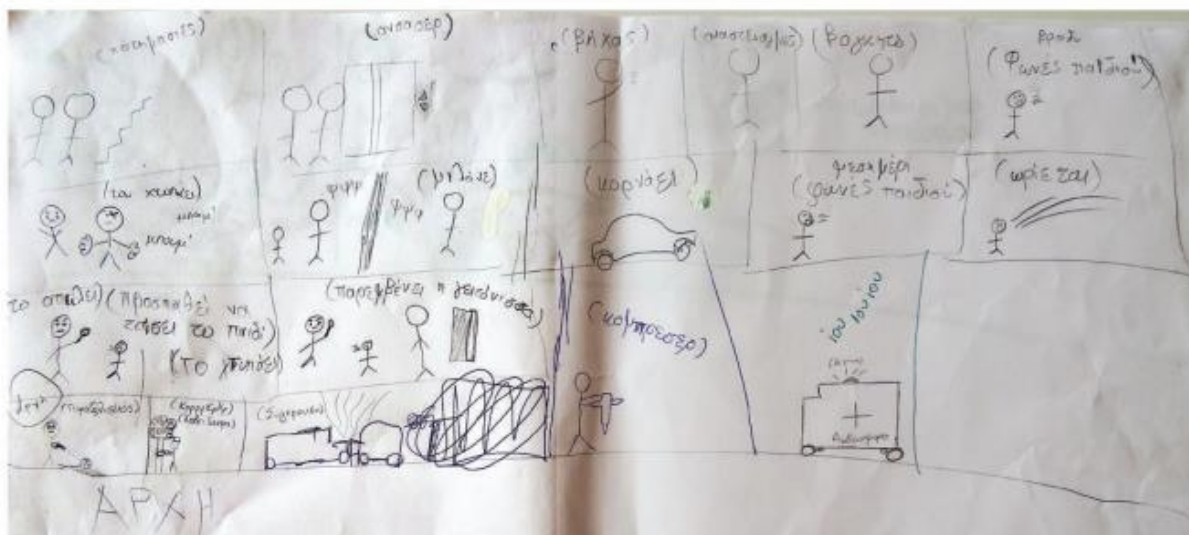
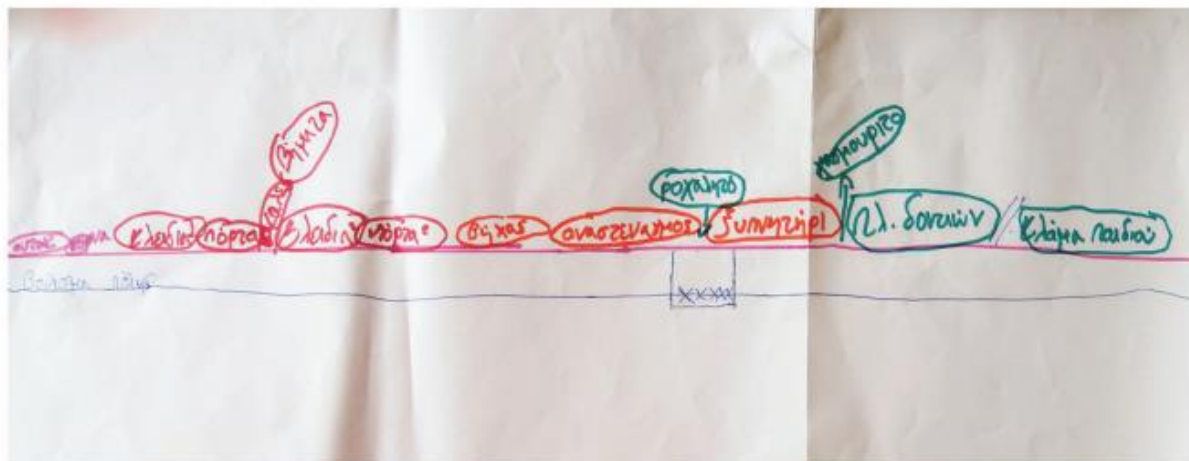
1. Προβολή Ηχο-ντοκιμαντερ

2. Σύγκριση των διαφορετικών ηχογραφήσεων. Ερωτήματα: τι ρόλο έπαιξε η παρουσία μας και οι περιστάσεις. Πόσο διαφέρει η αφήγηση και η ατμόσφαιρα; Τι ευελιξία και τι περιορισμούς έχει τελικά η κάθε μέθοδος;

3. Αξιολόγηση εργαστηρίων

Υλικά:

- ηχεία
- λάπτοπ ή διαδραστικός πίνακας
- φόρμες αξιολόγησης

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Όνοματεπώνυμο	
Ημερομηνία	
Τάξη και αριθμός μαθητών	
Βοήθησε το εργαστήριο στην καλλιέργεια της οπτικοακουστικής παιδείας στους μαθητές και τις μαθήτριες; Αν ναι με τι τρόπο;	
Συναντήσατε δυσκολίες στην υλοποίηση του προγράμματος και αν ναι ποιες;	
Κάνατε κάποιες αλλαγές στον αρχικό σχεδιασμό του Εργαστηρίου και αν ναι τί είδους;	
Ποιες ήταν οι πιο σημαντικές μαθησιακές συνθήκες/ περιστάσεις/ ευκαιρίες;	
Περιγράψτε τα δυνατά και αδύναμα σημεία της δράσης.	
Από τις βασικές αρχές των Munari-Manzi (αφαίρεση, γραφική αναπαράσταση, ανατροπή των υλικών, συνδυασμό αναλογικού (χειροποίητου)/ ψηφιακού ποιες αξιοποιήθηκαν και πού;	
Θεωρείτε ότι αποκτήσατε κι εσείς δεξιότητες;	
Πιστεύετε ότι θα μπορέσετε να αξιοποιήσετε κάποιες από τις αρχές των εργαστηρίων (ομαδοσυνεργατικότητα, αξιοποίηση οπτικοακουστικών μέσων κλπ.) στο πλαίσιο και άλλων μαθημάτων;	
Μπόρεσαν οι μαθητές και οι μαθήτριες να παρουσιάσουν την εργασία τους στην κοινότητα ή σε κάποιο κοινό	
Πώς επηρέασε το εργαστήριο τους ευάλωτους μαθητές και μαθήτριες;	

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ

1. Τι μου φάνηκε ενδιαφέρον;	
2. Τι έμαθα μέσα από τα εργαστήρια;	
3. Τι θα ήθελα να αλλάξω στα εργαστήρια;	
4. Νιώθω πιο εξοικειωμένος/η να χρησιμοποιήσω τον ήχο και εργαλεία ήχου στο μέλλον;	
5. Η διαδικασία της εργασίας σε ομάδες ήταν ευεργετική και αν ναι γιατί;	
6. Πιστεύω ότι θα αξιοποιήσω τη γνώση από τα εργαστήρια στο μέλλον και αν ναι πού;	